

Ilze Alekšūne

“Laiks ir noslēpumaina substance...” (Z. Skujiņš)

LU Bibliotēka Raiņa bulvārī gatava sagaidīt Muzeju nakts apmeklētājus. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Muzeju nakts Latvijā norisinājās jau trīspadsmito gadu pēc kārtas, un arī šogad LU piedalījās šajā pasākumā. LU Zinātņu un tehnikas muzeja un LU Bibliotēkas veidotos pasākumus vienoja devīze “**Laika jautājums**”. LU Vēstures muzeja vadītāja Aija Fedorova par LU aktivitātēm Muzeju naktī raksta: “Kas ir laiks, kāda ir mūsu izpratne par laiku un attiecības ar to, kā uz laiku raugās dažādu zinātņu nozaru pārstāvji? No sekunžu simtdaļām medicīnā, kas var būt izšķirošas cilvēku dzīvību glābšanā, un hronometru fiksētajiem rezultātiem sporta sacensībās līdz vēsturnieku pētītajiem laikmeitiem, ģeoloģiskās laika skalas gadu miljoniem, astronomu apzinātajiem gaismas gadiem vai subjektīvajai laika

uztverei.”¹ LU Bibliotēkas rīkotais pasākums noritēja **LU Bibliotēkā Raiņa bulvārī**.

Muzeju nakts apmeklētāji LU Bibliotēkā varēja piedalīties izklaidējošās un reizē izglītojošās aktivitātēs: iejusties bibliotekāra lomā un meklēt grāmatas plauktos pēc lietotāju pieprasījuma saņemšanas, tuvāk aplūkot 18. gs. izdotos retos izdevumus, iepazīties ar jaunākajām grāmatām latviešu valodā, kuru nosaukumos ir vārds “laiks”, izmēģināt savus spēkus senu rokrakstu lasīšanā, kā arī piedalīties citās aktivitātēs.

¹ Fedorova, A. Muzeju nakts 2017: LU Muzejs un LU Bibliotēka aicina uz pasākumu “Laika jautājums”. Pieejams: <https://www.lu.lv/zinas/t/46507/> (sk. 13.06.2017.).

Pavasariģi uzpostās telpas LU Bibliotēkā Raiņa bulvārī gaida savus viesus. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

LU Bibliotēkas informācijas speciālisti Zita Mežinska un Emīls Riekstiņš gatavojas sagaidīt Muzeju nakts viesus. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

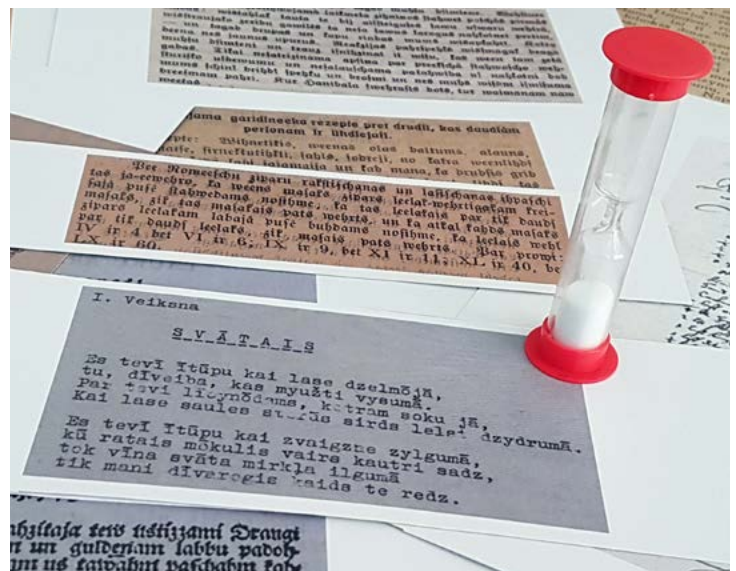
Aktivitāte – kā arast vajadzīgo grāmatu. LU Bibliotēkas bibliotekāre Ilze Alekšūne stāsta apmeklētājiem, kā to izdarīt. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Muzeju nakts apmeklētāji aktīvi iesaistās grāmatu meklēšanā. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Muzeju nakts dalībnieki pārbauda savas zināšanas senu tekstu lasīšanā. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Seni teksti latviešu valodā, kā arī teksti latgaliešu un lībiešu dialektā. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

LU Bibliotēkas eksperte Ilga Mantinieca un apmeklētāji, kuri piedalās aktivitātē – vai proti lasīt senus tekstus. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Krāso visi! Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Dr. Mārtiņa Lutera Kopoto rakstu izdevuma atvērums. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Apmeklētāji apbrīno apjomīgos reformācijas teologa Mārtiņa Lutera darbu izdevumus, kas pasaulē pazīstami kā "Leipcigas izdevums". Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

LU Bibliotēkas informācijas speciālists Emīls Riekstiņš iepazīstina viesus ar Dr. Mārtiņa Lutera darbu izdevumiem. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Veimārā izdotais Dr. Mārtiņa Lutera rakstu kopojums. Foto: Vineta Grīniņa, LU Bibliotēka

Iespējams, kādreiz esat domājuši, kā gan bibliotekārs tik ātri spēj atrast nepieciešamo grāmatu daudzos grāmatu plauktos? Muzeju naktī viesiem bija unikāla iespēja to pašiem iemācīties, izmantojot bibliotēkas lietotāju elektroniski izveidotos pasūtījumus Kopkatalogā.

Pēc grāmatu meklēšanas ciemiņi varēja izmēģināt, cik raiti viņi prot lasīt senus tekstus ar raksturīgiem smailiem, stūrainiem burtiem latviešu un krievu valodā, kā arī tekstus latgaliešu un lībiešu dialektā. Par laika rituma klātesamību šajā aktivitātē atgādināja birstošie smilšu

Grāmatu izstādē aplūkojami izdevumi, kuru nosaukumos ir iekļauts vārds "laiks", fonā redzamas vēsturiskās fotogrāfijas. Foto: Vineta Reinberga, LU Bibliotēka

pulksteņu graudiņi, kas ļāva iesaistīties sacensībās ar laiku un centties rast atbildi uz jautājumu, kurš ātrāks – LAIKS vai CILVĒKS?

Speciāli Muzeju nakts mazākajiem apmeklētājiem bija izveidots bērnu stūrītis, kur varēja izkrāsot dažādus laikrāžus jeb pulksteņus. Šī nodarbe šķita aizraujoša ne tikai bērniem, bet arī citiem apmeklētājiem.

Paralēli aktivitātēm apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar vairākām izstādēm. Atgādinot, ka šogad tiek atzīmēta reformācijas 500 gadu jubileja, viena no izstādēm bija veltīta Dr. Mārtiņa Lutera darbiem. Muzeja nakts apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar unikāliem izdevumiem no LU Bibliotēkas krājuma. Viesi, izmantojot īpašus kokvilnas cimdus, varēja pārlapot divus sējumus no Dr. Mārtiņa Lutera Kopoto darbu apjomīgā izdevuma, kas tika izdoti 18. gs. vidū. Pasaulē šis izdevums ar 11 sējumiem pazīstams kā "Leipcigas izdevums" un ir vācu grāmattirgotāja un izdevēja Johana Heinriha Cedlera (*Johann Heinrich Zedler, 1706–1760*) pirmais ievērojamākais izdevējdarbības sasniegums.

Šos sējumus LU Bibliotēka saņēma kā dāvinājumu no Liepājas pilsētas bibliotēkas. Tajos ir īpašuma zīmogs *Libauische Stadt-Bibliothek*. Tie ir daļa no 1935. gada septembra dāvinājuma LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes bibliotēkai (nepilni trīs simti retu, senu sējumu par vēsturi, likumdošanu un teoloģiju, kas izdoti laika posmā no 1605. gada līdz 19. gadsimta vidum, pārsvarā 18. gadsimts). Uz šo Lutera darbu sējumu muguriņām iespiests

LU Bibliotēkas informācijas speciāliste Zīta Mežinska (attēlā pa labi) iepazīstina apmeklētājus ar grāmatu izstādi, kuru nosaukumos ir iekļauts vārds "laiks". Foto: Vineta Reinberga, LU Bibliotēka

“Ex Bibliotheca Libauiensis Deo dicatum. Liebau Kirch. Bibl. A 1738.”, no kā varam secināt, ka tos tūlīt pēc izdošanas savai baznīcas bibliotēkai iegādājusies Liepājas baznīca, domājams – Liepājas Svētās Annas evaņģēliski luteriskā baznīca.

Ikdienā visi sējumi tiek rūpīgi glabāti LU Bibliotēkas Reto izdevumu un rokrakstu kolekcijā.

Viesus priecēja greznais 19. gs. otrajā pusē Veimārā izdots Dr. Mārtaņa Lutera rakstu kopojums “D. Martin Luthers Werke : kritische Gesamtausgabe”, kas pieejams ikvienam interesentam LU Bibliotēkā Raiņa bulvārī.

Pasākuma programmā bija arī grāmatu izstāde – izdevumi, kuru nosaukumā ir iekļauts vārds “laiks”. Tā bija neliela daļa no vairāk nekā 70 šādiem izdevumiem. Ekspozīcijai tika izvēlētas jaunākās grāmatas, kas ir latviešu autoru oriģināldarbi: dzejas un prozas izdevumi, starp tiem mūziķa Guntara Rača dzejoļu un dziesmu vārdu izlase “Laikam laika nav”, rakstnieces Gundegas Repšes dienasgrāmatu apkopojums “Laiks esi tu”. Liela daļa izdevumu atspoguļo Latvijas novadu vēsturi, muižu un parku skaistumu.

Datoru ekrānos varēja aplūkot fotogrāfijas no LU Bibliotēkas pirmajiem darbības gadiem.

Apmeklētājiem bija iespēja iepazīties ar ilustrācijām bagāto stendu izstādi “Pēc pieciem mirkļiem 100 gadi: bibliotēku dārgumi”. Minētā izstāde sniedz ieskatu LU Bibliotēkas un LU Akadēmiskās bibliotēkas krājumos, atklājot dārgumus, kas tiek rūpīgi glabāti bibliotēku

krātuvēs un ir saglabāti gadu simtu ritējumā. Stendu izstādē vienkopus varēja aplūkot izdevumus no bibliotēku krājumiem: pergamentus, gravīras, attēlizdevumus, kartes, rokrakstus un iespieddarbus, kas aptver laika posmu no 13. gs. līdz 20. gs. sākumam.

Kopumā LU Bibliotēkas rīkotajās aktivitātēs Muzeju nakts laikā iesaistījās vairāk nekā divsimt apmeklētāju. Pasākums sagādāja pozitīvas emocijas un jaunu pieredzi gan apmeklētājiem, gan arī pašiem tās rīkotājiem.

LU Bibliotēkas eksperte Ilga Mantiniece (pa kreisi) un LU Bibliotēkas informācijas speciāliste Rūta Kore (pa labi) iepazīstina viesus ar krāšņo stendu izstādi. Foto: Vineta Reinberga, LU Bibliotēka

Muzeju nakts viesi iepazīstas ar ilustrācijām bagāto stendu izstādi. Foto: Vineta Reinberga, LU Bibliotēka